

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	2	2	4
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	3
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 3rd Semester

1128

HISTORY (In all Mediums)

Paper—History of India 1750-1964 A.D.

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :— (1) Attempt **five** questions in all. All questions carry equal marks.

(2) Question No. **1** is compulsory.

(3) For remaining **four** questions attempt **one** question from each Unit.

(4) An outline map of India is attached herewith.

(5) For private candidates, who have not been assessed earlier for internal assessment, the marks secured by them in theory paper will proportionately be increased to maximum marks of the paper in lieu of internal assessment.

1. Answer any **nine** questions out of the following :

(i) Who was Shaukat Jang ?

(ii) Who became Nawab of Bengal in 1760 ? Which places were given to Britishers by him ?

(iii) When and by whom Permanent Settlement was started ?

(iv) Who was Mangal Pandey ?

(v) When, where and by whom Brahmo Samaj was founded ?

(vi) When and where Dr. D.R. Ambedkar was born ?

- (vii) When was Gadar Party formed ? Who were its first President and Secretary ?
- (viii) When and where was first Round Table Conference held ? Why it failed ?
- (ix) Who was the last Viceroy of India ?
- (x) Who was the Prime-Minister of India in 1947 ?
- (xi) When did Cabinet Mission come to India ? Who were its three members ?
- (xii) When and between whom 'Poona Pact' was signed ?
- (xiii) Which Indian Leader played important role in the unification of Princely States ?
- (xiv) What do you mean by Bal-Pal-Lal ?
- (xv) Who became first Prime Minister of India after Independence and upto which year he remained at this post ?

2×9=18

UNIT—I

- 2. Describe the important reforms of Lord Hastings. 18
- 3. Describe the main results of the revolt of 1857. 18

UNIT—II

- 4. Give an account of the life of Sir Syed Ahmed Khan. Also discuss contribution made by him for the upliftment of Muslims. 18
- 5. Give a brief description of the career of Dr. Bhim Rao Ambedkar. Also assess his work for the upliftment of the Depressed Class Movement. 18

UNIT—III

- 6. Discuss the causes for the rise of Political Consciousness in India. 18
- 7. Give an account of the Civil Disobedience Movement. Also describe its impact on the Indian Politics. 18

UNIT—IV

8. Discuss the Quit India Movement. What was its significance ?
18
9. On the outline map of India, show the following historical places and add explanatory note on any four :
Bombay, Buxar, Gwalior, Jhansi, Pondicherry, Lucknow, Aligarh, Amritsar, Lahore, Delhi.
18

(हिन्दी माध्यम)

- नोट :- (1) कुल पांच प्रश्न करें। सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।
(2) प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है।
(3) प्रत्येक यूनिट में से एक-एक प्रश्न का चयन करते हुए अन्य चार प्रश्न करें।
(4) भारत का रेखा मानचित्र संलग्न किया गया है।
(5) प्राइवेट परीक्षार्थी, जिनका आंतरिक मूल्यांकन के लिए आंकलन पहले नहीं किया गया है, उनके द्वारा थ्योरी पेपर में प्राप्त अंकों को आंतरिक मूल्यांकन के स्थान पर अधिकतम अंकों तक बढ़ा दिया जाएगा।

1. निम्नलिखित में से किन्हीं नौ प्रश्नों के उत्तर दें :-
- (i) शौकत जंग कौन था ?
 - (ii) 1760 में बंगाल के नवाब कौन बने ? उनके द्वारा अंग्रेजों को कौन से इलाके दिए गए थे ?
 - (iii) स्थायी निपटान कब और किनके द्वारा शुरू किया गया था ?
 - (iv) मंगल पांडे कौन था ?
 - (v) ब्रह्मो समाज की स्थापना कब, कहाँ और किनके द्वारा की गई थी ?

- (vi) डॉ. बी. आर. आम्बेडकर का जन्म कब और कहाँ हुआ था ?
- (vii) गदर पार्टी की स्थापना कब की गई थी ? इसके पहले राष्ट्रपति और सचिव कौन थे ?
- (viii) पहला गोल मेज सम्मेलन कब और कहाँ आयोजित किया गया था ? यह क्यों विफल रहा ?
- (ix) भारत का आखिरी वाइसराय कौन था ?
- (x) 1947 में भारत के प्रधानमंत्री कौन थे ?
- (xi) कैबिनेट मिशन भारत कब आया था ? इसके तीन सदस्य कौन थे ?
- (xii) 'पूना संधि' पर कब और किनके बीच हस्ताक्षर किए गए थे ?
- (xiii) रियासतों के एकीकरण में किस भारतीय नेता ने महत्वपूर्ण भूमिका निभाई थी ?
- (xiv) बाल-पाल-लाल से आपका क्या अभिप्राय है ?
- (xv) स्वतंत्रता के बाद भारत के पहले प्रधानमंत्री कौन बने और किस वर्ष तक वह इस पद पर बने रहे ?

2×9=18

यूनिट-I

- 2. लॉर्ड हेस्टिंग्स के महत्वपूर्ण सुधारों का वर्णन करें। 18
- 3. 1857 के विद्रोह के मुख्य परिणामों का वर्णन करें। 18

यूनिट-II

- 4. सर सैयद अहमद खान के जीवन का विवरण दें। मुस्लिमों के उत्थान के लिए उनके द्वारा किए गए योगदान पर भी चर्चा करें। 18
- 5. डॉ. भीम राव आम्बेडकर के करियर का संक्षिप्त विवरण दें। निराशाजनक वर्ग आंदोलन के उत्थान के लिए उनके द्वारा किए गए कार्यों का भी आकलन करें। 18

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਭਾਰਤ ਮੇਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਚੇਤਨਾ ਕੇ ਉਦਯ ਕੇ ਕਾਰਣਾਂ ਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋਂ। 18
7. ਨਾਗਰਿਕ ਅਵਯਾਜ਼ ਆਂਦੋਲਨ ਕਾ ਵਿਵਰਣ ਦੇਂ। ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਨੀਤਿ ਪਰ ਇਸਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਾ ਭੀ ਵਰਣਨ ਕਰੋਂ। 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਭਾਰਤ ਛੋਡੋ ਆਂਦੋਲਨ ਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋਂ। ਇਸਕੀ ਸਾਰਥਕਤਾ ਕਯਾ ਥੀ ? 18
9. ਭਾਰਤ ਕੇ ਰੇਖਾ ਸਾਨਚਿਤ੍ਰ ਪਰ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਐਤਿਹਾਸਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਕੋ ਦਿਖਾਏਂ ਔਰ ਕਿਨ੍ਹੀ ਚਾਰ ਪਰ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਣ ਨੋਟ ਲਿਖੋਂ :
ਬਾਂਬੇ, ਬਕਸਰ, ਗਵਾਲਿਧਰ, ਝਾਂਸੀ, ਪਾਂਡਿਚੇਰੀ, ਲਖਨਊ, ਅਲੀਗੜ੍ਹ, ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਲਾਹੌਰ, ਦਿਲੀ। 18

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :— (1) ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਅੰਕ ਸਮਾਨ ਹਨ।

(2) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

(3) ਬਾਕੀ ਚਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ ਹੈ।

(4) ਭਾਰਤ ਦਾ ਮਾਨਚਿੱਤਰ ਨੱਥੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(5) ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਆਂਤਰਿਕ ਅੰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਾਨਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਊਰੀ ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਤਮ ਅੰਕ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ।

1. ਕਿਸੇ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਉ। ਹਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 25-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਓ :

(i) ਸ਼ੌਕਤ ਜੰਗ ਕੌਣ ਸੀ ?

(ii) 1760 ਈ. ਵਿੱਚ ਬੰਗਾਲ ਦਾ ਨਵਾਬ ਕੌਣ ਬਣਿਆ ? ਉਸਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕੰਪਨੀ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਇਲਾਕੇ ਦਿੱਤੇ ?

(iii) ਸਥਾਈ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਸਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ?

(iv) ਮੰਗਲ ਪਾਂਡੇ ਕੌਣ ਸੀ ?

(v) ਬ੍ਰਹਮੋ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸਨੇ, ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਥੇ ਕੀਤੀ ?

- (vi) ਡਾ. ਬੀ. ਆਰ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ ?
- (vii) ਗਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ? ਇਸਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਸਕੱਤਰ ਕੌਣ ਸੀ ?
- (viii) ਪਹਿਲੀ ਗੋਲ ਮੇਜ਼ ਕਾਨਫਰੇਂਸ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿੱਥੇ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ? ਇਹ ਕਿਉਂ ਅਸਫਲ ਹੋਈ ?
- (ix) ਭਾਰਤ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਵਾਇਸਰਾਏ ਕੌਣ ਸੀ ?
- (x) 1947 ਈ. ਵਿੱਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕੌਣ ਸੀ ?
- (xi) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੈਬਨਿਟ ਮਿਸ਼ਨ ਕਦੋਂ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ? ਇਸਦੇ ਤਿੰਨ ਮੈਂਬਰ ਕੌਣ ਸਨ ?
- (xii) ਪੂਨਾ ਪੈਕਟ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਸ-ਕਿਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਇਆ ?
- (xiii) ਦੇਸੀ ਰਿਆਸਤਾਂ ਦੇ ਏਕੀਕਰਣ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਭਾਰਤੀ ਨੇਤਾ ਨੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ ?
- (xiv) ਬਾਲ-ਪਾਲ-ਲਾਲ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (xv) ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਕੌਣ ਬਣੇ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਤੇ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਰਹੇ ? 2×9=18

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਲਾਰਡ ਹੇਸਟਿੰਗਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 18
3. 1857 ਈ. ਦੇ ਮਹਾਨ ਵਿਦਰੋਹ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-II

4. ਸਰ ਸੇਯਦ ਅਹਿਮਦ ਖਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਸੁਧਾਰਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ ? 18
5. ਡਾ. ਭੀਮ ਰਾਉ ਅੰਬੇਦਕਰ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵੇਰਵਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਦਲਿਤ ਵਰਗ ਦੇ ਉਥਾਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਮੁਲਅੰਕਣ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤਕ ਜਾਗਰਿਤੀ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਣ ਸਨ ? 18
7. ਸਿਵਲ ਨਾਫਰਮਾਨੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੀ ਦੱਸੋ। 18

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਭਾਰਤ ਛੱਡੋ ਅੰਦੋਲਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਿਖੋ। 18
9. ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਨ ਚਿੱਤਰ ਉੱਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸਥਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਚਾਰ ਉੱਤੇ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਟਿੱਪਣੀ ਵੀ ਕਰੋ :
ਬੰਬਈ, ਬਕਸਰ, ਗਵਾਲੀਅਰ, ਝਾਂਸੀ, ਪਾਂਡੇਚਰੀ, ਲਖਨਊ, ਅਲੀਗੜ੍ਹ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਲਾਹੌਰ, ਦਿੱਲੀ। 18